

POHOOD

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Letna naročnina 40 Din. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ulica 8, telefon št. 2109
Račun poštne hranilnice št. 16.160. — Rokopisov ne vračamo. — Inzeratov ne sprejemamo!

Štev. 14.

V Ljubljani, dne 10. decembra 1932.

Leto I.

Tujci služijo — naše delavstvo strada

Hitreje nego kdajkoli se menjavajo danes razmere, z nedosegljivo naglico beži čas, a ljudje zaostajajo.

Med vojno in v prvih povojnih letih je bilo med našim ljudstvom dovolj denarja in zaslužek se je ponujal delovnim rokam od vseh strani. Dovolj je bilo kruha za vse. Ampak čas drvi.

Spremenili so se časi in neizbežna kriza, posledica vseh vojn, ki je pritisnila najprej na industrijske države, je polagoma prevalila vso pezo tudi na nas in pojavili so se prvi znaki brezposelnosti. Zadnja tri leta pa postaja ta teža čedalje bolj neznošna, ljudstvo omaguje, delavstvo strada. In ta dejstva dajo misliti.

V prvih povojnih letih, ko je bilo vsega v izobilju, ko nobenim marljivim rokam ni manjkalo kruha, tedaj smo pozabili misliti na bodočnost. Vsakdo, ki je prišel k nam, pa bodisi s severa ali jugozahoda, je našel kruh, a ne samo skromen kruh — k bogato obloženim mizam smo posedali vse tujerodne šarlatane, če so se izdajali za strokovnjake. Ni nas zanimalo, ali so ti »strokovnjaki« nam potrebni ali ne, nismo se zmenili za njihovo strokovno znanje in postranskega pomena je bilo, če je »strokovno znanje« teh tujcev segalo le do pisalnega stroja, ali samo do njihovega podpisa. Naša hlapčevska natura, ki so jo nam tujci vcepili z biči, ni popustila, dasi smo postali svobodni državljani v svobodni državi. Naše glave so klonile in zadovoljni, da smejo naši ljudje opravljati najnižja in najslabše plačana dela v svoji lastni domovini, smo z vsemi častmi sprejemali ravno one tujce, predvsem Nemce, ki so gradili preko našega ozemlja »most do Jadrana«. Najzagrizenejši sovražniki našega naroda, ki so, boječ se naše osvete, zbežali l. 1918., so se vračali k nam in dobivali najudobnejša in najbolje plačana mesta — a naši delavci nimajo niti kruha.

In danes se kruto maščuje naša nacionalna mlačnost v prvih povojnih letih.

Kdor čita najrazličnejše dopise v »Pohodu«, mora brezpogojno uvideti, kako velika krivica se godi našim delavcem in kako veliko je število domačih brezposelnih po zaslugi tujih priromancev, ki nele da odjedajo kruh našim ljudem, marveč v svoji prepotentni mržnji napram vsemu, kar je jugoslovanskega, zaničujejo naše ljudi in našo državo. Ker je večina teh tujcev, ki izrabljajo gostoljubnost vseh Jugoslovancev, nameščena na odločujočih mestih, občutijo njihovo sovraštvo in zaničevanje predvsem naši delavci, in kot v onih časih, ko so imeli vso oblast v rokah Nemci, tako zahtevajo ti oholi »strokovnjaki« od naših delavcev, da govortijo z njimi le v »blaženi« nemščini.

Vsi industrijski kraji, ki bi morali biti centri naše nacionalne zavesti, so naravnost okuženi s temi odjedalci kruha našemu delavstvu. Ko naši ljudje stradajo in se s strahom ozirajo v bodočnost, ko gledajo pred seboj zimo v zavesti, da nimajo kuriva ne denarja, da bi ga kupili, ko poslušajo proš-

nje svojih lačnih otrok in nimajo niti grižljaja kruha, da bi ga jim dali, tedaj zborujejo pri nas Nemci, tuji državljani in razpravljajo, kako bi pomagali — poslušajte in strmite — svojim brezposelnim tovarišem v Avstriji.

In to daje misliti.

Ali res nimamo moči, da bi se rešili teh vsiljivcev?

Danes, ko pritiska kriza z vso svojo težo na vse sloje našega naroda, danes ko je brezposelnost tudi pri nas dosegla višek, danes, ko razpravljajo že tudi na merodajnih mestih o ukrepih, ki naj se jih podvzame v pomoč gladujočim brezposelnim delavcem, je skrajni čas, da preračunamo vprašanje zaposlitve tujcev, ki niso naši državljani. Popravimo grehe, ki so bili storjeni z naše strani takoj po osvobojenju, povejmo vsem našim ljudem, da imej v Jugoslaviji zaslužek le Jugoslovan, izženimo vse tujce, pa naj so zaposleni kot taki ali taki »strokovnjaki«, kajti po 14 letih bi se tudi naši ljudje že lahko naučili raznih strokovnih poslov in zavzeli mesta tako zvanih »nenadomestljivih«. S tem korakom bi znatno omilili brezposelnost pri nas in tudi rešili naše delavstvo pred poniževanjem in zaničevanjem od strani oholih tujcev in odjedalcev, našim ljudem tako potrebnega kruha.

Še eno je vprašanje, ki ga kot nacionalisti nikakor ne smemo in ne moremo prezreti. Ugotoviti moramo, da ti tujci silno škodijo nacionalnemu izgledu naših krajev, predvsem prihajajo tu v poštev obmejni industrijski kraji. Ravno ti kraji so tem nemškim priseljencem prav po godu, ker skušajo tu uveljaviti tudi svoja nacionalna stremeljenja, zbirajo okoli sebe nemškutarsko navdahnjene naše državljane, se vtikajo v naše notranje zadeve in jim je predvsem pri srcu šola. V vseh obmejnih krajih bi radi imeli nemške šole iz povsem znanega razloga. Svojih otrok ne pošiljajo pod nobenim pogojem v slovenske šole in zato zbirajo okoli sebe ljudi, ki so vsled odvisnosti od teh priromancev prisiljeni slediti njihovemu pozivu in javijo šolskim oblastvom, da je njihov občevalni jezik nemški, da se le dobi 30 otrok in s tem doseže otvoritev manjšinskega razreda.

Skrajno škodljivo je to početje za naša nacionalna prizadevanja, nad vse škodljivi so ti ljudje v naših obmejnih krajih, ker ubijajo v našem ljudstvu vsako najmanjšo trohico nacionalnega čuta, ker jim je pač nacionalni čut vseh Jugoslovancev zelo nevaren. Dobro se zavedajo, da bi nacionalno prebujeno delavstvo kaj kmalu pometlo s takimi lažistrokovnjaki in bi jim pokazalo ono pot, po kateri so prišli v našo državo.

Dovolj je bilo suženjstva, zasramovanja in zatiranja v onih težkih časih, ko je moral naš delavec naravnost prodati svojo narodnost, če je hotel priti do kruha. Dovolj so nas tujci teptali in izmозgavali v predvojni in medvojni dobi, v lastni državi hočemo imeti svoje lastne pravice, hočemo biti gospodarji sami in odklanjamo vsako vmešava-

nje tujcev v naše notranje zadeve. Nočemo več rediti tujih državljanov, ker imamo dovolj svojih ljudi, ki stradajo in mnogi tudi umirajo, ker ne morejo zaslužiti koščka kruha v lastni domovini, ker mora ta domovina rediti naravnost ogromno število tujcev. Ne moremo več dovoljevati, da bi tuji državljani povzročali otvarjanje nemških šol, ker hočemo, da bodo jugoslovanski industrijski krogi imeli tudi jugoslovansko lice in zato kličemo ob dvanajsti uri:

»Proč s tujci!«

Inozemci

Dan za dnem imamo priliko opazovati, kako se poedine korporacije, organizacije in društva zanimajo za vedno večjo in naraščajočo brezposelnost v naši državi. Vse je na delu in celo tisti, ki nikdar niso imeli smisla za splošno pomaganje svojemu bližnjemu, se danes oglašajo po dnevnih listih in potom raznih prirediteljstev vabijo s kričnimi letaki na pomoč danes res najbednejšim — brezposelnim. Mislimo vendar, da vse te blesteče prireditve in vsa ta dobra srca posameznih oseb, ki mislijo, da so pozvani, da kličejo javnost na pomoč in se tolčejo ob prsa, da so edini, ki imajo smisel za podpiranje svojega bližnjega, ne prinesejo uspeha. In če tudi se za tem skriva častihlepje, in če tudi pod patronanco organizacij, katerih osnovna načela temeljijo na katoliški veri, in če tudi se za to zanimajo razna karitativna društva, ki imajo v nasprotni smeri svojo soudeležbo pri raznih podjetjih in katera podjetja upravljajo in so jim na čelu ljudje, ki že po njih pozreklu poznajo samo sebe, narašča brezposelnost, delavstvo trpi, kapital pa ni doprinesel k splošnem težkem gospodarskem položaju ničesar.

Pred vojno, posebno v Sloveniji, marsikatera panoga danes obstoječe industrije v teh krajih ni obstajala in ni bila poznana. Primorani vsled splošnih prilik, ki so zavladale po končanju svetovne vojne, smo ustanavljali tovarne, katerim je bilo potrebno tehnično vodstvo, ki naj bo vsestransko izvežbano in v podporo kapitalu, ki je te tovarne postavil. Tako smo opažali, kako hrumijo k nam inozemci, da nam s svojim znanjem pomorejo, da bodo te tovarne uspevale. Istočasno smo bili prepričani, da čim se naši ljudje primerno izvežbajo, da bomo imeli možnost na take položaje postaviti predvsem naše ljudi. Žal smo se v tem kruto prevarali. Mesto da nam v teh težkih časih priskoči na pomoč merodajna oblast, da nam priskoči na pomoč Delavska zbornica, ki je za to pozvana, da nam priskočijo na pomoč razne delavske organizacije, v katerih delokrog spada reševanje takih vprašanj, smo ostali brez vsake podpore. Inozemci še danes žive in odjedajo kruh našim brezposelnim, čeprav se med brezposelnimi nahajajo osebe, ki bi bile absolutno zmogljivi zavzeti njih mesta. Sedaj se vprašamo, kje naj iščemo zaščito. Ministrstvo socialne politike izdaja stalno dovoljenja inozemcem za nadaljnje bivanje. Delavska zbornica izdaja poročila, da ni dovolj kvalificiranega delavstva v Sloveniji, ki bi bilo zmogljivo nadomestiti inozemce. Grafična organizacija molče stoji ob strani in se drži svoje internacionalne obveznosti. Ostale panoge in organizacije, katere so delavskega karakterja, nimajo večjega vpliva in moči. Naši Slovenci pa so primorani, da hodijo na jug in oznanjajo visoko slovensko kulturo. Rezultat tega vsega je, da se isti vračajo nazaj v svoje kraje, ne da bi si našli potrebno mesto in to ravno vsled tega, ker vsi delodajalci danes v inozemcih gledajo absolutno sposobne moči. Morda se bo našel kdo, ki bo ugovarjal, češ,

saj tudi naši ljudje žive po raznih krajih in državah izven Jugoslavije. Tukaj moramo pripomniti eno. Resnica je, da se nahajajo Jugoslavi vs povsod. Resnica pa je tudi ta, da je naš človek odšel iz države, da si v tujini s težaškim delom preživi. V takih primerih je bil delavec tudi takoj vrnjen, čim je dela zmanjkalo. Skušnja in dejstva pa nas uče, da ravno ta delavec, ki je tako odšel in opravljal taka dela v katerikoli državi, ni sebi napravil nobene koristi. Nasprotno. Slišali smo, da se je večina njih vračala brez vsakih sredstev za državne stroške in celo v bolnem stanju. Očitek, da se nahajajo v inozemstvu naši ljudje tudi na boljnjih položajih, ne more obveljati, ker vsi oni, ki so na takih položajih so bili odšli že pred vojno v razne druge države in pod popolnoma drugimi okolnostmi. Pa še ti so silno redki. Pri nas, nasprotno, vsak malo bolje duševno razvit človek najde zatočišče. Tako ima na primer grafična organizacija v svoji sredini organizirano delavstvo, ki pripada litografski panogi. Kdo more oporekati, da med nami Slovenci ni ljudi, ki bi imeli talent za to panogo? Litografija se je v Jugoslaviji razvila šele v povojni dobi. Ravno to je jasen dokaz, da bi se s tem razvojem moral in se tudi je istočasno razvijal naš naraščaj. Vprašamo se sedaj, čemu so nam tukaj inozemci? Navsezadnje mislimo, da če delodajalci stojijo na stališču, da mora biti vodstvo takih oddelkov v rokah inozemcev, bi smelo trditi, da bi tudi med našimi ljudmi našli ravno toliko sposobne priganjače, kakor so ravno ti inozemci, ker o nečem drugim se ti inozemci od naših ne razlikujejo in smo prepričani, da se je v naši državi za to vrsto obrti rodilo dovolj talentov. Čudimo se organizaciji grafičnega delavstva, da vse to gleda mirne duše, poleg tega pa izdaja ogromne vsote svojim brezposelnim, ki morajo zaradi tega, ker jih delodajalec ne sprejme,

Skrivnostni načrti

Razkritja velikega angleškega publicista Steeda o tajnih mahinacijah v Rimu za časa poseta madžarskega ministrskega predsednika Gömbösa so povzročila v Italiji ono ogorčenje, ki ga opazamo pri ljudeh, ki bi radi veljali za silno poštene, imajo pa smolo, da se jih zasači pri grdem delu. Ogenj in žveplo je padalo na bivšega ravnatelja največjega svetovnega lista »Timesa« Steeda, ki ga je italijanski tisk zaradi njegovih klicev na pomoč Evropi nazval agenta provokaterja in zakletega sovražnika Italije, čeprav je mož naredil samo svojo dolžnost, ko je opozoril svet na nevarnost, ki nastaja za vso Evropo zaradi nekaterih imperalističnih in nevarnih računov za medvedovo kožo, ki jih naša soseda danes mogoče še ne upa odkrito priznati, jih pa brez dvoma z vso vnemogojno na tihem. Prav za prav pa ni povedal Steed nič novega, ker nobena tajnost ni, da Italiji našnji zemljevid Evrope ne ugaja, da ji raste čez glavo moč držav Male antante, ki bi jih zato hotela vojaško in teritorialno ostabiti in na njih stroške povečati svoje politične trabante Avstrijo, predvsem pa Madžarsko. Novo bi bilo samo to, da je v tem smislu Mussolini baje že naredil Gömbösu prav neprikrite ponudbe, s čemer seveda ni mislil toliko na koristi svojih protežerjev, kot na one Italije, ki bi na ta način postala nekaj neomejen gospodar osrednje Evrope in Balkana.

Če smo odkritosrčni, nas take italijanske ponudbe z ozirom na tradicionalno oboževanje machiavelizma v rimski politiki, kar se po naše reče zahrbtnost in neodkritost, samo če služi končnemu smotru, ne bi moglo prav nič iznenaditi. Italija je dala že več primerov za to. V letih, ki so sledila francosko-nemški vojni, ko je bila Italija še ponižen vazal Habsburžanov, je popolnoma v stilu priganjala zmagovito Nemčijo, naj se vrže še enkrat na Francijo, samo zato, da bi tudi Italija mogla iz krvavečega francoskega telesa izrezati svoj kos živega mesa in si prilastiti Nizo, Savojo in Dauphinejo. Ko ji to ni uspelo, je poskušala na drugi strani. Ponujala je Bismarcku severno Avstrijo, če bi si sama smela prisvojiti južno Tirolsko, Primorsko in Dalmacijo. Seveda bi delo morala opraviti nemška vojska, a plen bi pomagala trgati Italija. Trdosrčni kancelar, ki je poznal in prisegal na svojo vojaško moralno, ni hotel ničesar čuti o teh ponudbah, in od tega časa izvira ona sijajna Bismarckova karakterizacija italijanske politike, ki jo je mrki Nemeč ocenil za politiko šakala, ki teka za levom in trže plen, ki mu ostane.

Naša skromna registracija teh skrivnih in temnih intrig v Rimu je pa zadostovala, da so

češ, da nimajo bleščeče nemške prakse, čakati rešitve svojega obstoja. Svoječasno, kolikor smo obveščeni, je ravno grafična organizacija vsem delodajalcem odstopila nekatere koncesije vsled tega, da se dovoli prihod inozemcev z obvezo, da čim bo dovolj domačega izvežbanega naraščaja na razpolago, bo inozemec moral odstopiti ter se prilagoditi prilikam, v katerih se bo našel v času, ko ta pogojna doba nastopi. Primer pa kaže drugače. Grafična organizacija je dovolila, da se je izučalo čim več vajencev. Posamezni od njih, ki so položaj uvideli in imeli ambicijo, da dosežejo položaje svojih učiteljev, so žrtvovali vse, kar je bilo v njih možnosti ter odšli v nadaljnjo izobrazbo na posamezne akademije v inozemstvo. Ali kaj je nastalo? Med tem časom so inozemci sebi skrbno sondirali teren ter uvidevajoč, da v njih panogi in v svoji domovini ne bodo imeli prilike in možnosti živeti na način kot pri nas, so se odločili, da postanejo Jugoslavi. In tako danes za kogarkoli vprašaš in kjerkoli vprašaš, dobiš odgovor: ta je že Jugoslovan, oni ima vloženo prošnjo, tretji pa ima namen, da postane najboljši državljani. Vse to gledajo naše organizacije, naše ustanove in zato pozvane oblasti. Znan nam je celo primer, ko je državna oblast poslala poslanca na študij v Nemčijo in ko se je isti vrnil in dokazal vsepovsod popolen uspeh, je ista oblast izdala dovoljenje inozemcu, da zavzame ono mesto, za katerega je prvotno bil namenjen tisti, ki je bil tudi v to svrhu poslan v izobrazbo. In sedaj se čudimo, če naše narodno gospodarstvo ne uspeva. Na isti način in vsepovsod se godi enako in postopa po istih principih, zato le tako naprej. Vsakemu prednost, vsakega naj se pokrije z narodnim plaščem in na ta način se bo narodu gotovo vlila vera in ljubezen do svoje domovine. —jf.

naši sosede zopet izlili ves svoj žolč na Jugoslavijo. Zopet so se v vsem italijanskem tisku čitali članki, ki so dišali tako močno po kuhinji Virginia Gayde, »slovitega izvedenca« za jugoslovanske zadeve in obenem ravnatelja rimskega »Giornala d' Italia«. Neko majhno posvetovanje višjih častnikov Male antante v Beogradu je zadostovalo, da se je zopet zavrtela na oni strani Nanosa stara lajna o najbolj militaristični državi Evrope, katere vojni duh in mentaliteta je za las podobna oni Japonske, in ki ima svoje polke samo zato, da preže na »razoroženo« in »krótko« Italijo in ki tudi drugače stalno ogroža mir Evrope, medtem ko se ves svet, v prvi vrsti seveda Italija, trudi, da bi v Zenevi zanesli med narode duh pomirjenja.

Mi teh farizejskih zavijan in dokazov nedolžnosti, v katere hoče Italija po svojem tisku in po svojih službenih in zasebnih predstavnikih prepričati svet, kako je miroljubna in kako se zavzema za radikalno razorožitev, pa tudi legendo, kako smo ravno mi najbolj nevarni izmed vseh držav Evrope, že preveč dobro poznamo. Pozna jo pa tudi ves ostali svet, ki ni slep, da ne bi uvidel, kako ni danes Italija nič drugega kot Viljeva Nemčija v novi in slabši izdaji, — ena sama ogromna kasarna, v kateri eksercira ves narod od otrok obeh spolov v zgodnji mladosti pa do petdesetih let, medtem ko delajo njene tovarne za orožje neč in dan, bruhajo ladjedelnice oklopnačo za oklopnačo in se njena vojska opremlja in oborožuje po najnovejših iznajdbah moderne tehnike. Čemu vse to vojaško napenjanje, ki požre daleko večje vsote, kot bi jih mogla prenesti mnogo bolj bogata in večja država kot pa Italija? Čemu poleg tega vsi izlivi ljubezni in slavošpevi na topove in strojne puške ter opevanje vojne kot zadnji in junaški izraz narodne energije? Proti komu naj služi ta strašni vojaški material, te nove bojne ladje in silna človeška sila?

V prvi vrsti seveda proti Franciji, ki je največja in obenem najmočnejša tekmovalka Italije. Toda Francija je naravno zavarovana proti vsakemu italijanskemu vpadu. Neprehodne gore, preko katerih ne morejo topovi in tanki in le z največjo težavo ljudje, branijo vsak vpad v južno Francijo in Foch je svoj čas izjavil, da zadostuje samo pet armadnih zborov, držati vsako vojsko, ki bi hotela čez Alpe v Savojo ali Provenco.

Zato velja vse to silno oboroževanje samo nam. Saj se v Italiji danes bahajo, da so svojo mejo proti nam utrdili tako, da ne zaostaja prav nič za francosko-nemško, ki ima s svojimi strašnimi utrditvami tako heroično-tragičen sloves v zgodovini človeštva. Jarki, okopi in trdnjave, gnezda za strojne puške, težko topništvo v žele-

zobetonskih zaklonih, je nagromadeno na celi črti od Reke do Triglava. In pri tem imajo Italijani neverjetno nesramnost, dolžiti ravno nas, da smo najbolj militaristična država Evrope, da pripravljamo skrivne napade na »miroljubno« Italijo.

Ob zelenih mizah v Rimu izdelani skrivnostni načrti in pa gonja italijanskega tiska, ki jim je sledila, kažejo, kako ima današnja Italija mentaliteto srednjega veka. Ona misli še vedno, da so narodi, ki so si s takimi žrtvami priborili v zadnji svetovni katastrofi svobodo, še vedno lahko predmet krávjih kupčij, raznih avanturističnih mešetarjev in političnih pustolovcev in pozabljajo, da bodo znali ti narodi svojo svobodo po potrebi braniti tudi do zadnjega moža in zadnje kaplje krvi. Spectator.

† KAPETAN FREGATE V P. VLADIMIR PFEIFER.

1. t. m. zvečer je nenadoma preminul v Leskovcu pri Krškem kapetan fregate v p. g. Vladimir Pfeifer. Bil je delaven in zvest nacionalist in kot tak podpredsednik krajevnega odbora Narodne Odbrane in predsednik krajevnega odbora Udruženja rez. oficirjev in bojnikov v Krškem. Veličasten pogreb prerano umrlega se je vršil v soboto 3. t. m. popoldne na domače pokopališče v Leskovcu. Vrlemu somišljeniku naš zadnji nacionalni pozdrav, preostalim naše sožalje!

ZA OTROKE NAŠIH IZSELJENVEV.

Mestna organizacija Narodne Odbrane v Ljubljani je razposlala ljubljanskim trgovcem posebno okrožnico, v kateri jih naproša za darove, ki bodo poslani na Westfalsko. Nujno potrebno je, da se ob vsaki priliki spominjamo otrok naših izseljencev, ki občutijo veliko krizo mnogo huje nego mi, ki smo v domovini. Iz tega vidika moramo iskreno pozdraviti in priporočati to akcijo.

VZROKI NAŠE BREZPOSELNOSTI!

Pod tem naslovom ste prinesli v »Pohodu« št. 13. z dne 3. dec. t. l. članek, katerega podpisem oberoč, v kolikor se tiče zaposlitve inozemcev, ter bi odgevarjal resnici. Zelel bi samo, da se dopisnik uveri o resničnosti svojih navedb preje, kakor stori krivico. Krivico je gotovo storil meni ozir. našemu podjetju v zadevi litografskega strojnika F. Lejka.

F. Lejka je resnično izučen trgovski pomočnik, toda tudi resnično izučen litografski strojnik, čeprav ni organiziran v SGRJ. Nemeč pa je prav toliko kakor jaz, ozir. še manj, ker niti nemški ne zna. V resnici je prav zaveden Čeh, ter sodeluje v naših nacionalnih športnih organizacijah. To v zadevi Lejka kot osebe.

Nekaj drugega pa je zaposlitev strojnika litografskega domačina. SGRJ je izjavljala, da ima na razpolago izurjene domače strokovnjake, čemur jaz iz izkušenj s članom te organizacije Franovičem nisem mogel pritruditi. Predlagal sem Delavski zbornici z dopisom dne 3. oktobra 1931 naj pošlje komisijo s katerimkoli strokovnjakom in jaz se v naprej pokoravam njenemu izreku. Tako komisija je Delavska zbornica ozir. SGRJ odklonila češ, da bi se tak »strokovnjak« v teku 3 mesecev pri nas naučil zadevnega dela. Kdo more od mene zahtevati, da plačam učenca, ki ga moram sam učiti, po Din 3000— ali več mesečno. Odklonil pa sem tak poskus tudi vsled slabih izkušenj, ki jih imam s posameznimi člani SGRJ. V pomirjenju dopisnika J.F. iz U.T. pa Vam sporočam, da se uči za strojnika-litografa domačin S. Žbona, ter upam, da bomo v nedoglednem času imeli na tem mestu sposobno domačo moč.

G. urednik jaz sem Vam hvaležen, da prinašate take aktualne in za naše narodno gospodarstvo važne članke. Zelel bi le, da to storite v prvi vrsti o osebah, ki sede na vodilnih mestih in so mastno plačane; pred vsem pa morajo biti podatki resnični. Milivoj Lajovic.

POPRAVEK.

V Vašem listu »Pohod« ste navedli v članku »Vzroki naše brezposelnosti« tudi moje ime s podatki, ki pa ne odgovarjajo resnici. Jaz nisem noben češki Nemeč, temveč jaz sem Čeh, zato zahtevam, da se to popravi. — Josip Jahoda.

Z obhodov

Iz ribarske mreže na Ljubljanici pod trimostjem

—lj Naša univerza je bila zopet zaprta, ker se je tako zljubilo peščici komunističnih študentov. Navadno to peščico podpro tudi katoliški avtonomisti in ta družba terorizira že ves zadnji čas našo univerzo. Vprašanje je, ali je univerza v Ljubljani za to, da te vrste fantiči po nji prodajajo svoje politično prepričanje. Je že skrajni čas, da se napravi red; če ga ne more nihče drugi, naj vmes poseže pendrek. Svobode je preveč!

—lj Praznik uedinjenja smo praznovali v znamenju zastav. Izobesili so jih predvsem hišni posestniki. Koliko je nekaterim do tega praznika, vidimo iz solidnosti zastav. Mnoge so že take, da ne ločiš posameznih barv. Kakor kake sive, umazane, strgane plahte plapolajo raz hiš in celo z javnih poslopij. Tudi naša univerza bi si lahko nabavila drugo. Dež ji je že izbrisal barve in tudi strgana je.

—lj Kaj pa škofje? Škofje v Zagrebu so se zbrali in so se posvetovali... (Kaj?... Tega nihče ne ve...) Ko ves dan so zborovali, so ljudje povpraševali: Kje je pa komuniké?...

—lj Dolgočasno je postalo v Ljubljani gđeni. Z. K., uslužbeni nekje blizu tromostovja, na naš praznik uedinjenja. Pa jo je pobrisala za ta dan čez mejo, kjer je tako prijetno v družbi italijanskega oficirja. Seveda, čemu bi se doma dolgočasila, saj meja je blizu, vlak pa tudi ne stane, saj ima režijsko vožnjo. Priporočamo oblasti, naj ji izda v bodoče potni list samo za potovanje v deželo citron, a ne tudi za povratek.

—lj Vodstvo mestne plinarne si predstavlja, da morajo vsi njeni odjemalci plina absolvirati tečaj za znanje nemškega jezika. Drugače si ne moremo misliti, ker še danes v letu 1932. montira avtomatične plinometre, ki je na njih pritrjena tablica z navodilom v nemškem jeziku. Tolmačev za nemški jezik imamo dovolj in vodstvo mestne plinarne gotovo tudi lahko dobi majhen kredit za prepis v slovenski jezik, ako nima toliko vpliva na tovarno, da bi znala spoštovali svoje odjemalce.

—lj Tako je prav. Kakor smo zadnjič očitali kavarni »Emona« zaradi nemških godbenih katalogov, tako jo moramo danes pohvaliti, ker jih je nadomestila s slovenskimi. Da bi vsaj naše graje imele povsod tak uspeh. Tudi tista spominška plošča cesarju Francu Jožefu na Zaloški cesti 6 je izginila.

—lj Sramuje se materinega jezika. Kavarna »Emona«, ki je znano zbirališče ljubljanskih Nemcev, nudi prav prijetno okolje tudi raznim nemščurjem. O tem nas je nedavno uveril dvogovor vodilnega uradnika — zaupnika svoje zagrebške centrale, pojugovanega avstrijskega bančnega društva, ki ima v Ljubljani svojo podružnico, z nekim nepoznanim gospodom. Razumljivo, se je ta glasen pogovor vršil ves čas v nemščini, čeprav razume zagrebški eksponent prav dobro hrvatski. Ko sta se gospoda razšla, pa začujemo, v svoje veliko presenečenje, gospoda neznanca, ki je ostal v kavarni, spregovoriti v čisti slovenščini. Tako se nekateri Slovenci brez potrebe ponižujejo v svojo in svojega naroda sramoto. In takih primerov je mnogo...

—lj »Trio«, trgovska agentura in komisija, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13, predstavnika neka Grčar in Malej, se je šele pred kratkim ustanovila. Njen namen je, da sprejema v komisijsko razprodajo blago in izdelke raznih tvrdk. Zato pošilja dolga pisma proizvajateljem in se jim na dolgo in široko ponuja. S trgovskega stališča to popolnoma odobravamo. Toda grajati moramo z vso ostrojtjo, da pošilja slovenskim tvrdkam nemške dopise in to v zelo slabi nemščini. Zavedne, nacionalne tvrdke, prezirajte ta »Trio«!

—lj Pozdrav od Krampusa. Za Miklavža so se pojavile razglednice s takim napisom. Ali res nimamo lepšega imena za Miklavževega spremeljvalca. Lepše bi se čulo, ako bi slišali n. pr.: pozdrav od peklenščeka, vruga, hudiča, parklja, zlodeja itd. Nacionalisti so letos bojkotirali take razglednice, ki nosijo nemška imena.

—lj »Sichere Position«. Pod tem naslovom je iskala te dni v »Jutru« neka direkcija industrijskega podjetja srednje ali visokošolsko naobrazeno tajnico. Zelo smo radovedni, kje in kakšno je to industrijsko podjetje, ki išče tajnic pod nemško šifro v slovenskem časopisu.

—lj Nemški Miklavž se ni javil samo v veletrgovini na vogalu Stritarjeve ulice in Mestnega trga, temveč je razložil svoje darove tudi v najbližji sosesčini, ki jo imenujejo »narodno«. Tudi tu ponuja svoje »Malbuche« in drugo nemško na vlako. Ni pozabil obiskati niti znane knjigarne v Selenburgovi ulici. Ali nimajo dotične trgovine pet »soudov«, da bi pustile doma izdelati taka malenkostna darilca. Saj je naših grafičnih delavcev toliko brezposelnih.

—lj Pojdmu na štajersko... Uprava »Slovenca« pošilja svoj list naročnikom v Vidmu pri Krškem še vedno na štajersko. Kdaj vremena Kranjcem bodo se zjasnila?

—lj Cvetke. Sene Realitet, Lajdensgenose, Kolbenpumpe, Šnitfreisar, Bormašine, Vinkelajzen, Nercmurmeln, Abrihtmašine... Take in podobne besede čitaš v ljubljanskem dnevnom časopisu med malimi oglasi. V tem pogledu so vsi listi enaki in ne moremo ničesar preveč očitati ne temu, ne onemu!

Občni zbor Mestne organizacije Narodne odbrane v Ljubljani, se bo vršil dne 15. decembra t. l. ob 20. uri v predavalnici Z. K. D., Kongresni trg 1/II. Člani, pridite na občni zbor polnoštevilno!

Ustanovni občni zbor Narodne odbrane na Viču se bo vršil dne 13. t. m. ob 20. uri v gostilni V. Jeločnik, Rožna dolina cesta V/2.

Zagreb

1. DECEMBER.

Proslavo uedinjenja je Zagreb nad vse svečano proslavil. Ni bilo hiše, raz katere ne bi plapolala državna trobojnica in delo je počivalo ves dan. Mnoga društva so izvedla polno obiskane društvene proslave v obliki akademij ali slavnostnih plesov, v vseh cerkvah so bile svečane maše, v nekaterih, zlasti v židovski in protestantski cerkvi pa so bile tudi pridige visoko nacionalne vsebine. In tako ni mogel te mogočne zagrebške manifestacije za uedinjenje niti malo motiti oni zlobni, žalostno proslavljeni opozicijski duh, ki pa vsceno ni doživel tega, kar je že 14 dni preje šušljaje oznanjeval. Zagreb je ostal miren in pameten ter je baš na letošnji praznik uedinjenja posebno prisrčno manifestiral za to uedinjenje.

Hrastnik

RUDNIŠKA KATASTROFA.

Nikdar, odkar obstoji obrat TPD, se še ni pripetila tako grozna nesreča kot je zadela rudarje in njih družine dne 29. novembra ob 9. uri jutraj. Dim, ki je drugače pravi blagoslov za našo sajasto kotlino (kakor je dež ali sonce za našega poljedelca), ker brez njega je naša kotlina obupno žalostna, je topot prinesel smrt šestim rudarjem, trije pa ležijo v bolnici. Za nas, posebej na pa za rudarje in ostale delavce pomeni čisto ozračje nad Hrastnikom čas, ko vsakdo ve in občuti — obrati stojijo, obrati praznujejo. V takem čistem ozračju lahko povsod opaziš obupne obraze očetov, mater in bolečnih otrok, saj se vsi dobro zavedajo, da je zanje samo dim, da so zanje samo smrdljivi plini ono sredstvo, ki jim nudi grenak košček ovsenega kruha. Topot pa je hotela nesreča, da se je v rudniku v rovu užgal (na kak način, se še ne ve) bencin pri motorju in v rezervoarju, kar je povzročilo detonacijo in požar, ki se je širil z opasno naglico tudi po ostalih napravah v rovu ter z razvijanjem pogubonosnih plinov trgal ubogim trpinom orodje iz rok. Omahnile so pridne žuljave roke šestih trpinov, prenehala so biti dobra očetovska srca, izpustili so poslednjo kapljo krvi. V črnem rovu v temi so umirali, brez zraka in svetlobe. Dim, ki so ga bili tako veseli, jim je zadal smrt.

Zunaj pa so zaihtela srca treh nesrečnih žensvdov in osirotelih otrok. Obup jim je paral srce, ko so prinašali mrtve može in očete. Krik groze je napolnil vso kotlino. Občutili in objemali so mrzle roke onih, ki so šli veselo na delo, da prisluzijo tako potreben četudi težak kruh. Nikdar več ga ne bodo nosile, nikdar več prijemale za delo. Zlobna smrt je prekrizala njih načrte, nad vso kotlino pa je razprostrla tugo in bolest.

Prvi je javno izrekel sožalje v imenu Sokola kraljevine Jugoslavije br. Gangl in kot prvo pomoč poslal 100 Din.

Prvi december, ki naj bi bil dan radosti in ponosa, je bil dan pokopa nesrečnih žrtev. Radi

splošne žalosti se je preložila sokolska proslava od 1. XII. na 18. XII.

Naloga preiskovalne komisije pa je, da točno ugotovi, kdo je kriv strašne nesreče.

Tudi mi nacionalisti se klanjamo žrtvam dela in trpinom, ki so dan za dnem krvaveli za košček bornega kruha.

Slava umrlim — prizadetim naše sožalje!

Trbovlje

RUDARSKI PRAPOR JE NEMSKI.

V nedeljo, na praznik »Barbare«, je šel sprevod naših rudarjev kot običajno vsako leto k maši. Na čelu sprevoda so nosili stari rudarski prapor, ki ima še vedno samo nemške napise. Tudi na trakovih so le nemški napisi. Je to spomin še iz tiste dobe, ko je bila po vsem »štajerskem« in tudi tu pri nas naša slovenščina potisnjena v kot.

Mislimo, da ne bodo trboveljski rudarji smatrali za neumestno, če trdimo, da bi morali slovenski rudarji v slovenskih Trbovljah, v državi, v kateri smo Slovenci ravnopraven narod, imeti tudi svoj prapor s slovenskimi napisi. Kako naj si razlagamo dejstvo, da hodijo naši rudarji še vedno za nemškim praporom? Ali je to malomarnost? Ali je to nezavednost, skrajna narodna nezavednost, ki bi ne bila odpustljiva niti pri najskrajnejšemu internacionalcu? — Zakaj to je tudi znak hlapčevskega mišljenja. Ali naj čuvamo take »svetinje«, ki dokazujejo le našo nekdanjo sramoto in suženjstvo? V tem primeru bi pač ne bilo potrebno nikako sentimentalno čuvanje tradicije. Primera! Če se je srbski narod odrekel svojim vojaškim zastavam, ki so bile blagoslovljene s krvjo in ovenčane s slavo in zmago, da dobi armada nove jugoslovanske zastave; potem bi pač lahko pričakovali, da bi tudi naši rudarji zamenjali svojo nemško zastavo, ki je le znak našega hlapčevstva in naše sramote, z novo, ki bi imela slovenske napise.

Brežice

»BELGRAD«.

Dok »Slovenec« Japansko more i Veliki ocean pozna samo pod imenom Japanišes mer i Groser ocean, te u svojim izveštajima Istambula još nekača nije pocarigradio, dole u svojoj specialnoj logici neće da znade za pravo, legalno ime naše prestolnice. Dok narodne manjine ove države u svojim novinama redovno pišu o Beogradu, a ne možda o kakovom Weissenburgu odnosno Nándor Fejérváru srednjega vijeka, pozna »Slovenec« samo Belgrad.

Postoji doduše jedan mali Belgrad, selo u crikveničkom srežu, ima jedan Belgrad (ruševina) u Istri. Ova imena imaju svoje opravdanje u jeziku, u dialektima onih krajeva. Isto opravdanje svog imena ima takodje Beograd, ima pravo po tradiciji, zakonu i uzanci.

Neće valjda »Slovenec« pokušati, da nekome dadne rog za sveću, pa da svoj Belgrad brani sa lingvističkog stajališta. Mislim sa ovime kazati: sloveniziranje samoga imena. Može li i takov argument dati kome ovlaštenje, da prekrajja topografske nazive, koji već imaju svoju sankciju? Nisu gospoda iz Kopitarove ulice tako naivna, a da ne bi znala, da se sva topografska imena u našoj državi moraju izgovarati i pisati onako, kako ih narod onoga kraja pozna. Ergo ne može i ne smije u tome pogledu biti nikakvih koncesija posrblijanju (pohrvaćivanju) slovenačkih topografskih naziva — ili vice versa. Znamo mi, u kojem grmu zec leži, pa ćemo otvoreno da kažemo, na dam oko »Slovenca« postrojani »slovenoborci« sa tim svojim filološkim produktom daju na ruku jedan daljnji, dragoceni dokumenat svoga političkog nastojanja. Istinabog, taj je »Belgrad« profurtimašen do u ove dane iz onog vremena, dok je g. Korošec sjedio u »Belgradu«, a g. Serbec na banskoj stolici u Ljubljani i na ministarskoj u »Belgradu«. Negda bilo, sad se spominjalo.

Dok iz dana u dan nastojimo, da sa naše bogedane narodne njive počupamo, zataremo tudjinski korov, zar smijemo dozvoliti, da nam narodni monopoli ovako drsko bacaju klipove pod noge, da nas, zdravu, državnu zajednicu, pred domaćim narodnim manjinama i pred inostranstvom pokušavaju kompromitirati. Zato upirem prstom na drsku anomaliju koja se evo već 14 godina tolerira.

Jugoslovanska žena, zahtevaj in kupuj samo domače blago, s tem boš najboljšje zajamčila srečno bodočnost svoje dece!

Guštanj

POSTENJE NAD VSE!

Premnogi so se že čudili, ko smo o razmerah v Guštanju napisali toliko slabega v »Pohodu«. V Guštanju pa so gotovi ljudje, ki radi v kalnem ribariju, izrabili »Pohodove« članke v svoje sebične namene. Celokupno prebivalstvo bi radi nahujali proti dopisnikom »Pohoda«. Pretežna večina Guštanjcev, posebno preprosti ljudje, pa z zanimanjem in simpatijami čitajo Pohodove članke in jih tudi odobravajo, ker dobro vedo, da velja kritika le par ljudem, dvema klikama ljudi, ki bi pri svoji javno znani nesposobnosti in življenju, ki je že ponevno vzbujalo nevoljo pri vseh poštenih ljudeh, radi igrali ulogo velikih in merodajnih gospodarstov. Tudi mi izrecno poudarjamo, da velja naša kritika le par ljudem, in te bomo, če bo res treba, tudi imenoma navedli.

Ne čudimo se, če preprostemu človeku v pričo dejstev, ki jih bomo danes samo malo namignili, zavre žolč ter v svoji sveti jezi udari pošteno, tako pošteno, da zaboli tudi tiste, ki jih ni nameraval zadeti!

Vse za poštenje, a poštenja za ničesar na svetu, pravi narodni pregovor! Ali je pošteno, če neki »gospod« ovadi preproste delavce komunizma, potem pa iz strahu in zlobe obdolži ovaduštva preprostega delavca ter tako škoduje osebni časti in narodni stvari?

Ali je morebiti to pošteno, če se pod lažnjivimi pretvezami zbirajo podpisi in se zato izrabljajo poštene, a popolnoma napačno poučeni ljudje.

Ali je pošteno, če gre tožiti Slovenec Slovenca brata z namenom, da se mu napravi škoda v službi in zmanjša ugled? Ali pa, da potem laži zležeš v službi za lestvico višje?

Ali ni to večna laž (in laž ne spada k poštenju) če veš, da si Slovenec, pa se izdajaš za Nemca? Ali človeku ne more žolč zavreti, če slišiš, da sin svojemu sivolasemu očetu, ki živi v pomanjkanju, namesto, da bi mu pomagal, vendar očita: Zdaj pa imate Jugoslavijo, ko ste se za njo toliko potegovali! In tak nevreden in nezvesti sin slovenskih staršev, namesto, da bi se skrnil, grozi narodno zavednim delavcem! Od takega človeka tudi delavec ne more pričakovati ničesar dobrega!

Toda dosti je za danes! Hoteli smo samo brniti naše dopisnike ter obenem poudariti, da prihaja vse zlo le od par neodgovornih elementov. Ko bi teh ne bilo ali pa, ko bi jim ne nasledali nepoučeni ljudje, bi bilo izostalo marsikako razburjenje.

Končno pa moramo še izraziti svoje začudenje, da vidimo v družbi ljudi skrajno slabe, klavrne nacionalne ali pa moralne preteklosti, može, ki smo jih vedno imeli za ugledne, poštene in resne občane. Kako so mogli nasesti? Premalo se brigajo za ljudski glas! Narod, preprosti narod pa vstaja, preroben, ves nov... In že je začel soditi sam... Kaj vse bi še rad povedal preprosti človek, če bi ne bilo njegovo pero preslabo... Ali pa, če bi bil bolj svobodan, neodvisen...

Vrhnik

PRAZNIK UEDINJENJA IN MAGNATI.

1. december smo proslavili zelo slovesno. Ob 9. uri je bila maša, nato pa v šolski telovadnici, ob nabito polni dvorani slavnost, pri kateri je sodelovala šolska mladina. Bilo je res ganljivo, kako navdušeno in s srcem je govorila ta mladina. V zadnji točki so prikazali Istro, Gorico in Koroško, ki jo stražijo štirje oboroženi fašisti. H koncu je spregovoril še šolski nadzornik g. Urbančič, ki je Goričan, in ki je s svojim navdušenim govorom vzpodbujal šolsko dečo za skupno jugoslovansko idejo.

Zvečer je bila pa sokolska slavnost. Ta telovadnica je bila vse premajhna. Br. starosta je imel nagovor v smislu praznika, nato pa je sledila prisega članstva, kateremu je spregovoril br. starosta Zavrnjenik navdušene besede, češ da se Sokol ne boji krize in da so še Sokoli ki se tudi v tem kritičnem trenutku, obdani od sovražnikov, upajo pokazati javno svoje mišljenje. Naglasil je, ako nihče drugi, bo Sokol tisti, ki bo branil veliko, dasi še okrnjeno Jugoslavijo in kralja. Ostale točke so šle brezhibno.

Zdaj pa še glede doma izpregovorimo resno besedo! Ne bom imenoma pripovedoval! Opazil sem tole: Prišel je k akademiji magnat, ki je dal 20 Din vstopnine. Prišel je pa tudi uradnik, in koliko zasluži en uradnik, ve vsakdo, ki je dal 100 Din! Komentarja ni treba. Rečem pa samo to: Dokler ne bo na Vrhniki vsaj 50 takih idealnih

ljudi kot je ta uradnik, dasi se o njem misli vse kaj drugega med »nacionalisti«, kakor da je nacionalist, ne bo doma. S samim prerokovanjem ne bo nič. Gospoda, premalo požrtvovalnosti! Ob priliki se povrnemo k zadevi prepotrebne zgraditve nacionalne trdnjave na Vrhniki!

Eden, ki je to sam videl!

Kumanovo je proslavil tukajšnji Sokol s predavanjem, br. kapetana Stojanovića iz Ljubljane, ki je vse, kar se je godilo na Kumanovem, sam doživel. Pri mlajšem članstvu smo opazili premalo resnosti in pažnje. Opazili smo tudi, da je mnogo starejših članov manjkalo. Ne bo škodovalo bratom, ako bodo slišali včasih tudi kaj dobrega!

Rapallo. Nekateri, ki najbolj kriče, da so nacionalisti, so praznovali Rapallo ob pogrnjenih mizah pri Martinovi goski. »Je bila ravno pripravna sobota, pa so vsi napravili gosko«, se je izrazil neki napredni gospod. Sram naj jih bo, ker se ne zavedajo tega žalostnega dne, ne zavedajo se, kaj smo izgubili v Rapallu. Njihovi ideali so le pečena gos in čaša vina.

Ven s takimi Sokoli! Izmed 200 članov, ki jih ima sokolsko društvo na Vrhniki, nosijo samo trije članski znak. Vemo, da znak ni vse. Toda pri nas pomeni nošnja znaka mnogo. Vemo, da ima skoraj vsak član znak, vendar pa jih je sram nositi. Ako ga je sram kazati, da je Sokol, naj raje izstopi iz društva. Cel Sokol ali nič! Šlap nočemo! Kljub temu, da je čisto nasprotnega mišljenja, vendar si upa kot Sokol priseči. Bolje je, da na Vrhniki Sokol sploh ne obstoja, kot pa da bodo v njem dobičkarji. Bomo pričeli malo objavljati imena in tudi nekaj javnih vprašanj bomo postavili gospodom bratom, ki jih je sram pokazati svoje prepričanje!

Prošnja. Prosvetni odbor Sokola prosimo, da bi uvrstil med ostala predavanja tudi predavanje o Jugoslaviji, njeni zgodovini in o jugoslovanski ideji. To bi bila zelo potrebna predavanja za »zavedne« Vrhničane. Poverite to nalogo mlademu inteligenčnemu članstvu, ki jo bodo radi sprejeli. Pustite mladino naprej, ne ovirajte je, da se Vam ne bo izneverila. V mladini je bodočnost, zavedajte se tega. Ne ovirajte je povsod, pa boste videli, da je zmožna, morda celo več kot stari.

Mirna na Dolenjskem

ČRNO-ZOLTE ŠOLSKE TORBE.

V zadnji številki »Pohoda« se je pisec, ki se ne upa podpisati, a nam je kljub temu dobro poznan, s svojim člančičem obregnil ob nas. Marsikdo si je vsled tega ustvaril napačno sodbo o Mirni in učitelstvu, zato naj zadevo nekoliko pojasnimo.

Po vestni preiskavi smo ugotovili, da hodita v resnici edino dve sestri s črno-rumeno torbico v šolo. Prinesel jima jih je že pred leti oče iz Amerike in od tistega časa ju nosita vsak dan. Ves ta čas je to gledal anonimni pisec, pa ga je šele sedaj zbudilo v oči. Tudi nas je videl vsak dan in bi nas prav lahko na to opozoril, če bi mu bilo v resnici do tega, da se ta nedostatek odpravi. Očividno pa ni stremel za tem, marveč je hotel le, da bi bil njegov člančič objavljen v časopisu. Pa tega otroškega nagnjenja mu ne zamerimo!

Prav pa ni to, da je obsodil našo šolsko mladino pavšalno. Ako je njegovo bistro oko opazilo dve učenki z nepravima torbicama, bi tudi lahko povedal, da so pri vseh ostalih 310 v redu.

In še to naj ve! Naša mladina prav dobro ve, da je naša trobojnica modro-belo-rdeča. Mislimo pa, da ni prav nikake potrebe, da bi jo seznanjali z barvami ranjke Avstrije.

G. anonimni pisec! Svoj člančič ste videli objavljen v časopisu. Čestitamo! Odslej pa bodimo odkriti in si povejmo iz oči v oči, kar si lahko! Zahrbtost ni lepa in pri poštenjakih le odkrit človek nekaj velja. (Podpisan ves učiteljski zbor, op. ur.)

Murska Sobota

POTREBEN PREVOD!

V tedniku »Murska krajina« št. 38 z dne 20. novembra t. l. je natisnjen oglas s sledečo vsebino: »Ton-Kino, lastnik: G. Dittrich v Murski Soboti. Ena noč v Monte Carlu. (Eine Nacht im Monte Carlo) itd.« Pa brez komentarja! Tega si lahko ustvari vsak nacionalist, ki ni prespal dobo 14 letnega osvobođenja in njenih posledic.

RAPALSKA OBLETNICA?!

Dovolite, da se oglašim iz množice drugih. Tudi pri nas v Murski Soboti smo lepo slavili Rapallo. Ne sicer na soboto, temveč na nedeljo s 100% nemškimi zvočnim filmom »Melodija srca«, ki je prav madžarsko navdahnjen. — Ze vse leto je čakala M. Sobota na ta film, kdaj pride. Končno vendar! — Dvorana se je napolnila do zadnjega kotička. Seveda, saj je vendar film iz življenja »obljubljene dežele«. — Budapest in pusta, ciganska muzika in čardaš.

»Budapest, prečuden kraj, komu ne vztrepeta srce ob misli nate...« bi vzkliknil Cankar, če bi bil pravi M. Sobočan. — To je bilo med predstavo vzklikov in vzdihov. — Ko smo videli postajo Budapest z ogrskim napisom, se mi je zazdelo, da bi vse te »huzarje« naložil na vozove in jih z ekspresnim vlakom odposlal v deželo, o kateri že 14 let sanjajo in hrepenijo, a ne »morejo« najti poti vanjo. — Da res, od tam preko, od Blatnega jezera jim brni »melodija srca« na ušesa. Srce je tam, a želodec tu. »Pol tič pol miš, kakor najbolje kaže...«

Vodstvu kina se toplo priporočamo za podobno duševno hrano.

Gornja Radgona

SOKOLSKO BRATSTVO

V našem obmejnem trgu so nastale v poslednjem času v sokolskih vrstah zelo nezdrave razmere. Ne zavedajoč se velike odgovornosti, ki jo stavi na Sokolstvo obmejni položaj našega kraja, je vodstvo na stvarne in upravičene kritike načelnika, izrečene na sejah vodstva, podalo ostavko ter sklicalo izredni občni zbor, na katerem je postavila načelnika na obtožno klop kljub temu, da mu mora spričo dejstev samo priznati največ zaslug za razvoj Sokolstva v Radgoni v zadnjih dveh letih. Zelo nesokolsko in nebratsko so padale na njegov račun žaljivke, v katerih se mu je očitala podlost, zahrbtnost, natolcevanje, nesramnost in so se v napadu uporabljale še druge slične cvetke, da se je samemu starosti zdelo potrebno, da opozori govornika na neparlamentarnost njegovih izrazov. Razvoj dogodkov pa je pokazal, da je brat načelnik ubral pravo pot, kajti vse članstvo iz vrst domačega delovnega prebivalstva je stopilo na njegovo stran. S tem je obsodilo nesokolsko in nedemokratično delovanje vodilnih krogov. Kako razumejo ti gospodje sokolsko bratstvo, pričuta tudi sledeči incident. Zboru je prisostvoval Sokol, ki pa ni član radgonskega društva. Ker mu je razvoj Sokolstva v Radgoni ravno tako na srcu, kakor kjerkoli drugje v državi, je prosil za besedo. Odvrnjen je bil in v obraz je dobil odgovor — tu je c.

Tako razumevajo nekateri »bratje« sokolsko bratstvo.

Rečica ob Savinji

LEPA SVEČANOST 1. DECEMBRA.

V nedeljo, dne 27. p. m. je tukajšnje Sokolsko društvo svečano proslavilo praznik narodnega uedinjenja. V polnem številu zbrano občinstvo je izrazilo svojo radost na ljubkih prizorih sokolske dece in prizorih dramatičnega odseka. Igralci novinci so izborno igrali ter v polni meri zadostili avtorjevi zamisli. Agilni prosvetar Ludovik Kosi nas je zadelil s svojim nacionalnim govorom; znatno je pojačil interese jugoslovanske in sokolske misli. Zelimo mlademu rečiškemu učitelju uspehov še v naprej. Naj ostane ponosen na svoje delo in ga neomajno vrši naprej. — Rečiški nacionalisti.

Kranj

—k Kranjski tingl-tangl. V petek me je zanesla pot v Kranj, zamudil sem vlak, pa sem moral prenočiti. Kam naj se denem? V kavarno, in ker sem nacionalist, — v Narodno kavarno! V Narodni dom! Oho, — godba, — »pjevačice«! Poslušam: Prvi komad, ki ga igrajo je italijanska popevka: Che bella cosa... Drugi komad, — neki madžarski čardaš na koncu madžarske ciganske pesmi! No in čakal sem samo še kaj nemškega. In ne zastoj. Komaj sem na to pomislil je planil v kavarno že: »der kleine Gardeoffizier!« Gospodična, — plačat! Baj »proizvajajo« tudi jugoslovanske in ruske komade, — pa jih nisem čakal in dočakal!

Nekaj misli in dejstev v premissljevanje

(Dopis iz Prevalj.)

Delo za narod vobče in narodno obrambno delo tvorita poklic, dovolj idealen in nesebičen, toda prav mnogokrat v okviru razmer in raznih osebnih vplivov tudi zelo nevhvaležen in grenak. Težava na je dostikrat borba v resnem stremeljenju za samoobrambo doseženega in zavojevanju novih potov in ciljev, ki nam jih je naklonilo naše uedinjenje. Če je delo za skupnost, za narod poklic in s tem idealna dolžnost, je tudi boj poedinca za ohranitev doseženih nacionalnih uspehov ne le zgolj dolžnost, temveč tudi prav tako idealno, ustvarjalno stremeljenje in podlaga za pravilni razvoj naših moči in zmožnosti v boju za naše narodne pravice, naš jezik, našo bodočnost. Za ta idealni poklic je potrebno idealnih delavcev in borcev, tistih skromnih in tihih, ki delajo neopaženo, brez mnogo besedi in tistega samohvalisanja, ki le zmanjšuje uspeh, nadenjuje delovnost ter se izgublja v nečedni tekmi in lovu za priznanjem, a se končno preobrazi v dolgočasno, mučno in neplodno vsakdanjost. Le kako rado postaja to prostovoljno delo brezkoristno, mrtvo in ponajvečkrat celo ovirajoče, ker demoralizira bojevnike in jih ovira v zmagoslavnem poletu k cilju. Potrebno je torej predvsem temeljitega čiščenja v lastnih vrstah. Suhe veje na drevesu so le nepotrebna in škodljiva ovira, kazijo pa tudi pogled in pričajo o nemarnosti in brezbriznosti gospodarja, ki bi lahko očistil z enim, dvema ali tremi udarci drevo takega odvišnega okrasja.

Današnja doba je doba dela, resnega in velikega. S tem, da smo se uedinili, naše delo še dolgo ne bo končano in baš sedaj, ko se je po prvem desetletju osvobodjenja in združitve poleglo tisto zmagoslavno navdušenje, baš sedaj, ko so časi resni, naj bi se pogledilo tudi našo delo za skupnost — za narod. Pri vsem tem pa naj bi se zavabili v globoki veri in zavesti vseh naših številnih dolžnosti napram vsem onim, ki so nam z modro besedo ali viteškimi dejanji priborili svobodo in ustvarili uedinjenje po večstoletni težki borbi. Vsega tega bi si morali biti vedno in povsod v svesti ter slediti, posnemati svetle vzglede starih borcev, ki so iskali rešitev in svobodo le v delu, ker jim je veljala čast domovine — kakor lastna čast in usoda očetnjave, kakor njih lastna usoda. Zatorej proč z vsem, kar tvori ovire, kviri ugled in služi

kot tarčo strupenim puščicam nasprotnikov — lastnih in tujih!

Dajmo tudi našim narodnim proslavam in prireditvam tisto dostojno obeležje in resni potek, ki povečuje namen in delo — smoter in cilj teh proslav in prireditev. Razlikujejo pa naj se tudi narodne prireditve in proslave od vseh ostalih prireditev, bidisi javnih ali zasebnih, kjer igra ponajvečkrat le denarni dobiček in zelo neprisiljena zabava glavno vlogo. Tudi ne zadostuje le formalna udeležba, kratka, slučajna navzočnost. Proslave same in prireditve vseh vrst so nekako javno polaganje računov, manifestacija misli in razvijanje zmožnosti ter vzpodbuda nadaljnjemu delovanju. In ako manjkajo baš tisti, ki so v prvi vrsti poklicani k delu za narod, posebno pa tam, kjer je to najbolj potrebno, je razvoj naše nacionalne misli in zavednosti težak problem, čeprav živimo na lastni in osvobodjeni zemlji!

Strnimo zaradi tega naše vrste v močne falange, poglobimo našo drž. zavest in potrojimo naše začeto delo. Zbirajmo skrbno novih borcev in sicer z vzgledom vztrajnega in nesebičnega dela, z vzgledom lastne dobre vzgoje, čiste, močne volje in ponosa! Koliko je mladine, sposobne, voljne in navdušene za narodno delo, kolika je šele potreba po novih močeh, zdravih silah in kolikšen je končno delokrog udejstvovanja na vseh poljih v dobro poedinca, celokupnega naroda!

Ko sedaj stopamo v petnajsto leto naše svobe, naj bi vsakega izmed nas vodila in hrabrila le ena misel: ustvariti si na lastni zemlji lepo in srečno bodočnost. Da ne pojde to brez vsakih žrtev in samozatajevanja je pač jasno in da vsak doprinesi kako žrtev, morda tudi več ali manj težko, ni le junaško delo, plemenit izraz, umeven ob sebi, ampak tudi sveta človeška dolžnost! V slogi in medsebojnem pomaganju je moč in čim bolj tesneje nas bo vezala v vseh problemih bratska složnost in uvidevnost, tembolj bomo močni, tembolj zadovoljni, tembolj bomo tudi spoštovani! Zato pa na plan z dobrimi vzgledi samozatajevanja, bratske ljubezni do svojega bližnjega, ljubezni do svoje države, kajti v teh znamenjih bomo zmagali nad vsemi predsodki, pa tudi nad vsemi neprijatelji!

S. F.

Žalostno izpričevalo in resen opomin

V podlistku z dne 25. novembra je opozoril dr. I. L. v »Jutru«, kakšne razmere vladajo še danes glede pouka jugoslovanske literature na naših srednjih šolah. Človek se čudi, kako je v 15. letu po osvobodjenju in ujedinenju kaj takega še mogoče. Čemu je vendar prosvetna uprava? Ali vsi naši profesorji slavisti niso zmožni vkup spraviti ene poštene učne knjige? Ali je zato profesorsko društvo, da skrbi samo za sebe? In vsi drugi odgovorni faktorji! Ali ni že zadnji čas, da se napravi red v našem šolstvu! Pod takimi pogoji ni čudno, če se gode po naših šolah neverjetne stvari. Brez prave učne knjige dela profesor v šoli, ker hoče, oziroma, kar more... Kaj čuda, če pozna po tem takem naš dijak vsak katekizem in vsak molitvenik — (ki je na njih — mimogrede rečeno — slovenska literatura zelo bogata!) — ne izve pa ničesar o lepih in velikih delih iz srbohrvatske literature! Po tem je naravno, da v svoji nadutosti vihra svoj samoslovanski nos, napihuje svojo slovensko kulturnost in s primernim preziranjem gleda na vse, kar je jugoslovansko; to je duh, ki je vladal zadnja leta na naši srednji šoli in prevladuje, žalibog, tudi na naši univerzi, o čemer je najlepše pričala letošnja svetosavska proslava. Kje je torej vzrok vse te napačne vzgoje? Ker poklicani faktorji celih 14 let niso utegnili poskrbeti za prave učne knjige in — učne sile. Svoj čas so bile srednje šole pri nas nemške zato, ker ni bilo slovenskih učnih knjig, ki bi jih bili morali seveda napisati slovenski profesorji (vsaj avstrijska vlada se je s tem izgovarjala!) zdaj naše srednje šole niso jugoslovanske, ker zopet primanjkuje pravih učnih knjig. Ali ni to zadostno izpričevalo za vse, ki so prizadeti. Pa še nekaj! Zadnjič je imela v Ljubljani zborovanje t. zv. »Krščanska šola«. Kdor je čital poročilo o tem zborovanju v »Slovenec«, je pač strmel, kaj vse ti »Kristjani« zahtevajo. »Otroci

so last staršev, torej imajo starši pravico odločati o vzgoji... Kmalu bodo naše zgodovinarje in prirodoslovce na srednji šoli nadzirali kateheti, ali se ujema njihov pouk s cerkvenim ali ne... Zanimivo je bilo, da na vse tiste resolucije »Krščanske šole« ni reagiral ne en napreden list, kakor da nje nič ne zanima, kaj se godi in govori v javnosti. Reagiralo pa je takoj ministrstvo prosvete, ki je izdalo stroge odredbe glede službe božje, verskih vaj itd. Tudi mi nacionalisti — mislim — lahko rečemo: otroci so naša last in zahtevamo tak in tak pouk. In zanimivo je, da se še niso zbrali naši nacionalni starši in zahtevali v šoli tako vzgojo, da ne bo v jugoslovanski šoli vzgojeni dijak ugovarjal svojemu očetu, ki je imel sicer nemške srednje šole, a je bil in je še danes jugoslovanski nacionalist. In profesor, ki je bil ozko samoslovensko orientiran, je vzgojil študenta tako, da je mrzil vse, kar je bilo očetu drago in proslavljal »samobitno in samonardno slovensko kulturo«, ki je baje v velikanskem nasprotstvu z vsem »balkanstvom«, da je boljše biti pod Nemci, ki so kulturni, in pod Italijani, ki so katoliki, kakor itd. Vprašam vas, ali nimajo nacionalni starši pravice zahtevati, da bodi šola nacionalna, če t. zv. krščanski starši (tudi jaz sem kristjan, hvala Bogu!) zahtevajo, da mora biti srednješolska vzgoja — krščanska. (Pod tem »krščanstvom« se včasih skriva vse kaj drugega!!!) Če se z verskega (bolje: s cerkvenega!) stališča zahteva, da se ne žali verski čut, oz. da šolski pouk ne sme naprotovati verskim resnicam« (mislimo, da je pri nas najvažnejše, da se goji čut verske tolerance!), moremo tudi mi z narodnega in državnega stališča zahtevati nacionalno državno vzgojo, da se ne ponižuje noben del našega naroda, da v zgodovini, zemljepisu in slovstvu spoznamo vse naše zgodovinske, kulturne in duševne zaklade in da na tem temelju vzgajamo zdravo, državljansko mladino.

Akademski „Pohod“

AKADEMSKA OMLADINA IN JUŽNI SLOVANI.

Vztrajno in žilavo delo je vedno zmagalo, tudi če je imelo preiti zapreke, ki so se mu postavljale na pot. Zmagalo je ako je bilo idealno in ako je imelo pravi smoter. Zmagovalo je sicer počasi, toda zmagala je bila sigurna.

Delo, katero je potrebno, da bi se ga oprijela z vso vnamo prav vsa akademska omladina je ono, ki govori o panslavizmu, posebej še o zbliznanju med Južnimi Slovani. Toda na žalost opaža del akademske omladine v teh težkih časih, ko bi bila slovanska vzajemnost potrebna kot še nikoli prej, baš nasprotno. V naših vrstah se ustanovljajo najrazličnejše struje, ki hočejo s svojimi kulturno bojnimi gesli reševati to, kar je že zdavna rešeno in izven programa. Ako ne bi imeli velike mere idealizma, bi bilo skoro obupno govoriti o kakem panslavizmu. Hočemo pomagati našim bratom v tujini, a na drugi strani jih tlačimo v še večje zagate.

Kaj bi mala Slovenija naredila, ako bi bila samostojna. Tista peščica vojakov, ki bi jo imeli, bi bila pohrustana že prve dni in naša domovina bi dobila kmalu drugačno lice, a Ljubljana se ne bi več imenovala slovenska bela Ljubljana. In v svoji zaslepljenosti del akademske mladine vpije klice, ki jih je bilo čuti v stari Avstriji in danes v Italiji. V svojem fanatizmu in v stremeljenju do zmage se zveže z našim največjim nasprotnikom, dobro vedoča sama, da je to naš neprijatelj.

Toda na srečo ni naša akademska omladina vsa taka. Dosti je tistih in javnih delavcev, ki zavračajo taka početja z gnusom. Pametna mladina ne naseda trenutnim bombastičnim frazama, katere mečejo v svet voditelji, ki zdavna več niso voditelji. Tudi ne veruje v katerikoli dobroto in ugodnosti, ki jih obljublajo, da bi jo pridobili.

Velik del akademske omladine ni samo v delu pri utrjevanju Jugoslavije, temveč ona stremi za tem, da bi dogradila Veliko Jugoslavijo. Kako ogromne napore mora premagovati pri doseganju svojega smotra je prav težko povedati.

Današnja Bolgarska je od Jugoslavije popolnoma odrezana. Bratje se med seboj gledamo kot pes in mačka. Tukaj je dela res idealne južnoslovanske omladine veliko.

Ugotoviti pa moramo, da tu ne pade popolnoma vsa krivda na nas mladino, nego tudi na druge odločujoče faktorje. Toda vendar dobi vsakdo, kdor bi se le količkaj zanimal za bolgarščino dovolj knjig na razpolago iz katerih bi spoznal Bolgara in njega kulturo. Malo % ali pa nič zna bolgarski čitati! Zakaj? Ker ni knjig, pravijo!

Moramo biti vztrajni v našem delu, da bomo mogli čez čas žeti uspeha pri slovanskem zbliznanju. Propagirati bi morali po vsej širni Jugoslaviji, da so nam Bolgari prav tako bratje kot smo si sami med seboj. Postati moramo hrabri borci, neustraseni pri svojih zahtevah, kadar gre za skupnost vseh nas, za moč in veličino Slovanov, posebej še Južnih. Ne družimo se z našimi neprijatelji, da bi škodovali bratu a sebi le trenutno in navidez napravili dobiček. Odvreči moramo od sebe vse prejšnje morebitne pregrehe storjene na tej ali na oni strani. Ko bo naše delo postalo pozitivnejše tedaj bo to velika manifestacija naših želj. In ta naša stremeljenja se bodo počasi uresničevala, ljudje bodo kmalu razumeli vse ono kar prej niso mogli doumeti.

Za vse to je treba čim več požrtvovalnosti, da ne klonemo z duhom, temveč, da srečno korakamo proti nakazanemu smotru. Pripravljeni moramo biti, da dela sami ne dokončamo, temveč, da bodo to naši nasledniki, ki bodo popolnoma utrdili temeljni kamen, katerega bomo mi s trudom postavili.

Toda še enkrat moramo poudariti, vse delo zavisi v naši volji. Ako bo vsa, prav vsa akademska omladina pokazala svojo herojsko vztrajnost tedaj bo naše delo doseglo prav gotovo svoj zaželjeni smoter in naš nekdanji »ne brat« bo postal z nami vred v enem kolu. Jugoslavija bo tedaj dobila svojo končno obliko, postala bo močna v strah in trepet svojim nadaljnjim neprijateljem.

Kdor spoštuje državo, kdor ljubi nacijo in kdor ima srce za revne in bedne, je naročnik »POHODA!«

Karteli in korporacije

Ljudje so izgubili glavo in ne morejo več misliti. Vsaj tako izgleda, če pomislimo na kontraste in protislovja, ki se pojavljajo danes na svetu. Ali ni ironija usode, da v Ameriki kurijo lokomotive s pšenico in mečejo kavo v morje, medtem ko gladujejo milijoni brezposelnih. Isto se je pojavilo preteklo leto tudi pri nas, ko je v Vojvodini in raznih skladiščih Evrope gnilo žito, medtem ko si je država belila glavo, kako naj preko zime prehrani naše pasivne predele. Mar res ni mogoče najti sistema, ki bi zopet unesel red in zdravo logiko v to zmešnjavo? Dva sta sistema, ki skušata urediti te nezdrave razmere; na eni strani sistem kartelov odnosno trustov, na drugi strani sistem korporacij, združen z načrtom državnega gospodarstva.

Trusti in karteli so tipična posledica konkurenčne borbe po liberalnem kapitalističnem sistemu. Konkurenčna borba se vrši med mnogimi, a končno zmaga eden in ta vlada potem v svojem »kraljestvu« po mili volji. Imamo ameriške »kralje« jekla, železnic, petroleja in tako dalje. Narod sam jih je tako nazval. Končni cilj tem ogromnim podjetjem, odnosno zvezi podjetij, je popolno obvladovanje tržišča, tako da oni potem lahko svobodno določajo ceno proizvodov in sirovinam. Ker imajo kontrolo nad vsem tržiščem, tudi lahko določijo primeren kvantum produkcije. Lahko brezobzirno izrabljajo delavstvo z nizkimi mezdami, kajti ono nima sredstev, da bi se borilo proti njim, razen — štrajka in terorja. Značilno je, da trusti vedno ostro nastopajo proti profesionalnim delavskim organizacijam, kajti zavedajo se, da neorganizirano delavstvo ne pomeni ničesar.

Njihov cilj je prav za prav, obdržati cene proizvodov na primerni višini in zagurati sebi primeren zaslužek. Radi tega taki karteli in trusti skrbijo za to, da ne pride do hiperprodukcije, toda ne iz altruizma in čuta socialne odgovornosti, ampak iz golega egoizma. Masten zaslužek, to je ono, kar jih sila, da govore lepe fraze o svoji socialni upravičenosti.

Da so upravičene te navedbe, nam lepo dokazuje naš kartel bencina, ko je bil letos radi njega ustavljen skoro ves avtomobilski promet v državi. Dokazuje jih dejstvo, da se meče v morje kava in kuri pšenica, samo da ne bi prišlo do padca cen, kar bi tem podjetjem zmanjšalo zaslužek. Ozrmo se na poslednje dogodke v industriji kvasa. V par dneh so po osnutku novih tvornic padle cene od 30 Din na 14 Din. Prejšnji proizvajalci torej niso držali cen upravičeno na taki višini. A sedaj se vrši boj, ki bo končal s porazom enega ali drugega in potem, ko bo zopet en sam proizvajalec nudil blago na tržišču, bodo cene ponovno tako visoke, kakor jih sam želi. Zakaj naši vinogradniki ne morejo prodati vina? Naše pivovarne so zahtevale zaščitno carino na pivo, Avstrija in Češka so pa odgovorile z zaščitno carino na naše vino. Ali je taka carinska politika upravičena? Kdo ima od tega koristi, lahko sami presodite, posebno še, če vpoštevate nenavadno visoke cene našega piva.

Danes je na svetu vsega dovolj. Vsakemu pridnemu človeku bi lahko bilo zajamčeno dostojno življenje, če bi ne bilo takih nasprotij! Manjšina ima toliko denarja, da ga ne more potrositi, večina pa gladuje. Pri takem gospodarstvu in pri tako hitrem nazadovanju kupne moči širših plasti ne bo današnja kriza nikdar rešena.

Karteli in trusti pospešujejo koncentracijo kapitala v enih rokah, ki potem z njim svobodno razpolagajo. Tudi delnice raznih družb niso raztrošene med narodom, ampak so v rokah samo nekaterih. Ti posamezniki ne morejo potrositi vsega svojega velikega zaslužka, odnosno obresti od svojega kapitala, da bi na ta način dali dela produkciji, ampak ustanavljajo z njim nova podjetja. Iz teh novih virov se rodi zopet kapital, ki zahteva zopet zaposlitve in obrestovanja.

Zato lahko uvidimo, da nam ta sistem ne bo prinesel boljše bodočnosti. To so že uvideli večina vsi objektivni gospodarski strokovnjaki. Ako mu preustavimo svobodne roke, se bo zadušil sam v sebi, kakor se že danes duši.

On je tudi nasproten našemu idealu, razrednemu soglasju in razredni enakopravnosti, ker je osnovan po načelu liberalizma. On smatra, da je pravilno prepuštili poedincu, da svobodno dela, kar hoče. Poedinec bo na ta način najlažje koristil sebi, in kar bo koristno njemu, bo koristno tudi celini. To je stari individualistični princip, ki baš danes doživlja svojo tragedijo in je tako najjasneje pokazal svojo neuporabnost. Mi stojimo tu na nasprotnem stališču. Kar je koristno družbi, je koristno vsem poedincem. Preko sreče in blagostanja družbe hočemo prispeti do sreče in blagostanja poedinca. Nam je družba in njena sreča primarna, medtem ko je kapitalizmu, kot posledici liberalizma in individualizma, primaren poedinec.

Smatram, da ni hiperprodukcija vzrok krize. Ona je samo njena posledica. Vzrok je drugje. Pozabilo se je na pravično razdelitev dohodkov vsem faktorjem, ki sodelujejo v produkcijskem procesu. V tem je temelj in vzrok današnjega slabega stanja.

Gospodarstvo tvori organsko celoto in glavna faktorja produkcije, podjetnik in delavec, morata biti pravično nagrajena, vsak po svoji zaslugi in žrtvi. Ne smemo dopustiti, da vlada kapital in trpi delo. Med njima, kot dvema glavnima frontama današnjega gospodarstva, mora priti do soglasja, ali pa vsaj do zmanjšanja medsebojnega trenja. Drug drugemu sta potrebna in zato lahko pričakujemo, da bo ena kot druga stran vedno uvidela v pravem trenutku potrebo kompromisa. Organizacija gospodarstva mora biti taka, kjer si bosta obe stranki stali nasproti kakor enakopravna činilca. Tega pa ne bomo dosegli na bazi današnjega stanja liberalnega kapitalizma, ampak iskati je treba nov sistem, kjer bomo kapitalu odzeli nekaj njegovih predpravil, delu jih pa nekaj dodali, tako da dosežemo med njima enakost in enakopravnost. Enakost je temelj soglasja in medsebojnega razumevanja. Edino na njeni bazi bomo lahko odpravili, odnosno zmanjšali, razredno borbo in njene izrodke. Sanein Boris.

(Nadaljevanje sledi.)

Film naše zemlje

SE O NAGELJNIH.

V naših časopisih se je razvila debata o tem, ali bi ne bilo mogoče pridelovati doma one lepe nageljne, ki smo jih dosedaj naročali v Italiji. Res je, ti nageljni so odnesli precej milijonov iz naše države. Zato je bilo že z narodnogospodarskega stališča treba misliti na to, da bi ostal ta denar doma. S poglavjem o domačih in tujih nageljnih, ki ga je prineslo nedeljsko »Jutro« je ta stvar temeljito pojasnjena. Pisec članka, ki se mu vidi, da je strokovnjak, je podal nekaj pregled vsega prizadevanja, da bi se rešilo to vprašanje našemu gospodarstvu v prid. Iskali so že primeren prostor v Dalmaciji (treba bi bilo kakih 50.000 m²), a ga doslej še niso našli. Prostor bi moral biti zavarovan pred burjo itd. Skratka: ljubljanski vrtnarji odklanjajo od sebe vsak očitek glede italijanskih nageljnov, češ, da drugega izhoda ni. Mi jemljemo to pojasnilo v vednost in se zadovoljujemo s tem, da vidimo v izložbenem oknu neke cvetličarne v Ljubljani lepe nageljne s pripisom: Nageljni z našega Jadrana à 2 Din. Mi smo s tem zadovoljni. Vrtnarji tudi. Samo da stoji v »Jutrovem« pojasnilu zapisano, da nageljni z našega Jadrana ne krijejo naše potrebe. To pa je drugo vprašanje. Ali mi »barbari« ne moremo živeti malo bolj »spartansko« to se pravi varčno in skromno? Ali je treba n. pr. da se na vsaki še tako nacionalni plesni prireditvi prodajajo italijanski nageljni? Zakaj smo pa pred vojno brez tega izhajali! Ali ni žalostno, če se n. pr. na plesu »Jadranske straže« žrtvuje toliko in toliko za italijanske nageljne? Vrtnarji so že izpregovorili, zdaj je stvar publike oz. naše nacionalne javnosti, da izpregovori od svoje strani. Ne zahtevajte — pa ne bo treba tujih nageljnov. Država sama tu ne more storiti ničesar, ker ji pri tem nese carina in pride uvoz nageljnov v poštev pri izvozu našega blaga v sosedno državo. Zato je vse odvisno od publike oz. od narodnega ponosa. Gledal sem nekoč neki dijaški plesni venček. Takoj po prvi pavzi so mladi kavaleriji — ki pač ne vedo,

kaj se pravi služiti denar — obdarili svoje plesalke s celimi šopi nageljnov. To je narodna vzgoja — sem si mislil. Ali je treba, da študent, ki je finančno še popolnoma odvisen od svojega očeta, na ta način zapravlja denar? Svoj čas nismo nič takega poznali, pa smo imeli istotako plesne vaje in venčke. Za svoje simpatije mlad človek ne rabi takih zunanjih kupljenih dokazov. Če nima drugih, je dovolj žalostno. In ravno mladina bi morala, če ne z narodnogospodarskega stališča pa z nacionalnega stališča odklanjati vse, kar škoduje domovini. Upamo, da bodo te naše besede zalegle in da bo vsaj v teh časih krize konec onemu nepotrebnemu razmetavanju denarja, ki se je razpaslo po vojni s kupovanjem nageljnov. Dolžnost vseh prirediteljev je, da se ravnajo po pojasnilu ljubljanskih vrtnarjev. Ako že morajo biti pri vsakem plesu rože na prodaj, gotovo raste nekaj cvetja tudi na naših tleh. Opozorjamo nacionalne kroge, naj povsod odpravijo razvado, da za tuje nageljne zapravljamo denar, ki gre v tujo državo.

ZOPET SE JE ŠEPETALO PO LJUBLJANI.

»Prvega, prvega...« Vseposvoda na ušesa in potihoma... Prvega, prvega... Škofje v Zagrebu, avtonomisti, punktačije, ustaške čete z Reke itd. Kakor pred nekaj leti, ko so po Zagrebu pokali samokresi na dan uedinjenja in je visela s stolnice črna zastava. Pa ni bilo nič. Ljudje imajo danes drugo skrb: kakor politične prekucije... Vsi se zavedajo, da je rešitev samo v državi in da gosp. Trumbić i dr. nimajo kruha. Kruh pa je danes prvo svetovno vprašanje. Zato je naš narod slavil 1. december s trdno vero v državo, v svojo državo. Po mnogih krajih je bila proslava v javnosti tako svečana, da špekulanti lahko vidijo, kako malo se narod meni za njihove nakane.

SREBRNIČ IN GLAGOLJASI.

Škof Srebrnič je izdal že dve knjigi, ki sta morali biti konfiscirani: prva je bila naperjena proti Sokolstvu, drugo je nosila naslov: »Crkvi slobode« in si moramo misliti, kaj je bilo v nji, če je zapadla cenzuri. Škof Srebrnič je bil tudi glavni govornik na škofovski konferenci v Zagrebu, kjer

je stavljal take zahteve za cerkev, da jih niti vsi škofje niso odobraval. Srebrnič je krški škof. Krk je po veliki večini glagoljaški, Srebrnič je latinec. Na otoku je zelo nepriljubljen. Krk je središče glagoljštva. Zakaj ni tam škof glagoljaš, če smo narodna država. Krški škof bi moral skrbeti za širjenje glagolice. Srebrnič pa skrbi za to, da se piše proti Sokolu in državi. Zanimivo je, da na konferenci niso z njim soglašali hrvatski škofje — pač pa slovenski. Ker ni bolj zvestih rimskih hlapcev od Slovencev.

IRSKA IN KATALONIJA.

Katolikom je Irska zelo blizu. Zato so imeli v »Prosvetni zvezi« predavanje o tem, zakaj je zgodovina Irske za nas poučna. Tudi Mohorjeva družba bo baje izdala knjigo o Irski. Irski verski in politični fanatizem, ki je vzrastel tekom stoletij vsled irsko-angleškega razmerja in je stal že toliko krvi, je vzor našim katolikom. Irce pa so znani tudi po svoji bigotnosti in pijanstvu. Naši Amerikanci dobro vedo, kaj se pravi »ajriš«. — Mislimo, da je naša zgodovina za nas mnogo bolj poučna nego irska in katalonska.

RAZDELITE SLUŽBENA MESTA PO POTREBI!

Naše časopisje je pričelo spoznavati krivico, ki se godi brezposelni inteligenci. Zadnja številka »Kmetijskega lista« vidi nekatere, ki zasedajo kar po tri službena mesta, ata »Narod« pa na enega kar naravnost pokazuje. Dovolite, ga urednik, da se jaz enega omenim, in sicer: Gospod direktor na zelo važnem mestu, ki mu daje dela za tri, pa tudi plačo delu primerno za tri boljše državne uradnike. Pridni ljudje pa se potrudijo še do druge in tretje službe, vse v enem dnevu. Vprašanje nastane, kdaj vse to delo opravijo? Dober socialno čuteč državljan bi take sinekure, ki nesejo po več jurjev, porazdelil na one, ki bi radi garali, samo da bi prišli do kruha. Takih šolanih revežev je danes veliko. Gospod, ki hočete igrati v javnosti vlogo, pokazite, koliko vam je do bratstva in socialne pravičnosti. Ne čakajte, da se vam odvzamejo mesta pod silo razmer.